

**PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA
Z JĘZYKA POLSKIEGO
ZSE im. ks. Janusza St. Pasierba w Tczewie**

Wykaz aktów prawnych i dokumentów

- Rozporządzenie MEN z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (Dz.U. z 2019 r., poz.373)
- „Przeszłość i dziś”. Program nauczania języka polskiego w czteroletnim liceum ogólnokształcącym i pięcioletnim technikum. Zakres podstawowy i rozszerzony. Liceum (4 kl.) i technikum (5 kl.)
- Statut Zespołu Szkół Ekonomicznych im. ks. Janusza St. Pasierba w Tczewie
- Program wychowawczy szkoły

Założenia PSO

Przedmiotowy system oceniania składa się na obudowę programu nauczania oraz podstawy programowej i jest do nich dostosowany, uwzględnia ich założenia, a zwłaszcza:

- poznawanie przez ucznia literatury w ścisłym związku z kontekstem kulturowym epoki,
- równoległe poznawanie tradycji i kultury współczesnej,
- ścisłe powiązanie kompetencji z zakresu kształcenia językowego z wiedzą i umiejętnościami literacko-kulturowymi,
- nadrzędność szeroko rozumianych umiejętności komunikowania się (w zakresie umiejętności odbioru i umiejętności przekazu),
- priorytetowy charakter umiejętności odczytywania tekstów werbalnych i innych tekstów kultury – na różnych poziomach (w tym – odczytywanie znaczeń symbolicznych i parabolicznych oraz wykorzystywania różnego rodzaju kontekstów).

Przedmiotowe cele oceniania

Do celów oceniania przedmiotowego należą:

- bieżące i systematyczne obserwowanie postępów ucznia w nauce,
- informowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych i postępach w tym zakresie,
- pomoc uczniowi w samodzielnym planowaniu swojego rozwoju,
- motywowanie ucznia do dalszej pracy,
- dostarczanie rodzicom, opiekunom i nauczycielom informacji o postępach, trudnościach w uczeniu się oraz szczególnych uzdolnieniach ucznia,
- umożliwianie nauczycielom doskonalenia organizacji i metod pracy dydaktyczno – wychowawczej.

Integralnym i niezbędnym elementem oceniania jest komentarz, w którym uczeń uzyska informację o stanie swojej wiedzy, koniecznych uzupełnieniach i poprawkach, ewentualnie ukierunkuje swoją „karierę szkolną”.

Wymagania edukacyjne

Wymagania ogólne wynikające z podstawy programowej:

- I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.
- II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.
- III. Tworzenie wypowiedzi.

Wymagania szczegółowe wraz z celami

Cele edukacyjne szczegółowe odpowiadają wymaganiom szczegółowym sformułowanym w podstawie programowej.

Cele uczenia się(umiejętności)uporządkowanie hierarchiczne(od prostych do złożonych) kompleksowych	Przykładowe czasowniki operacyjne, określające te umiejętności	Charakter umiejętności
1. zapamiętanie wiadomości	odtworzać, wyliczać wymieniać, nazywać	umiejętność odtworzenia zapamiętanych wiadomości, przypomnienia sobie w sytuacji takiej, w jakiej była podana (bez przetwarzania)
2. zrozumienie wiadomości	opisywać, objaśniać, wyjaśniać, omawiać, parafrazować, przytoczyć przykład, powiedzieć własnymi słowami	umiejętność nie tylko odtworzenia, ale i przetworzenia wiadomości
3. zastosowanie	stosować, zastosować, wykorzystać(a także wiele innych, „neutralnych”, jak np. napisać, wygłosić, przedstawić, scharakteryzować itp)	przenoszenie umiejętności z jednej sytuacji na inną, nową; wykorzystanie umiejętności posiadanych w nowych sytuacjach
4. analiza	analizować, rozróżnić wyodrębnić, wykryć(np. sprzeczności, błędy) porównać, dokonać klasyfikacji elementów, identyfikować, przyporządkować	umiejętność podzielenia materiału na części składowe, odkrycie powiązań istniejących między elementami, określenie rodzaju powiązań, klasyfikacja elementów składowych
5. synteza	formułować hipotezy, łączyć, konstruować, planować, projektować, opracowywać, rozwijać, uogólniać, wiązać w całość, wyciągać wnioski	umiejętność wiązania ze sobą różnych elementów i łączenia ich w całość, opracowanie koncepcji całościowych, tworzenie planów; istotny jest tu aspekt oryginalności, nowatorstwa w tworzeniu materiału(tworzenie jakości własnych)
6. ocena	ocenić, określić, wartościować, zdecydować(podjąć decyzję)	Umiejętność dokonywania oceny(np. etycznej, estetycznej),wartościowanie; podejmowanie decyzji i uzasadnianie jej, formułowanie sądów wartościujących i uzasadnianie ich

Dokonując oceny umiejętności ucznia, nauczyciel bierze pod uwagę nie tylko ostateczny wynik, efekt pracy(np. przedstawioną wypowiedź ustną lub wypracowanie, zawierające analizę i interpretację utworów literackich), ale i całokształt czynności wykonywanych przez ucznia przy rozwiązywaniu zadania otwartego, takich jak:

- zrozumienie polecenia(problemu),
- sporządzenie planu pracy,
- wybór sposobu pracy(algorytmu, procedury...) adekwatny do rodzaju problemu,
- kolejność realizacji zaplanowanej procedury, powiązania różnych elementów wiedzy(także z różnych przedmiotów),
- zastosowanie posiadanej wiedzy i umiejętności w nowej sytuacji(samodzielna praca z nowym tekstem przy zastosowaniu nowych procedur),
- przedstawienie wniosków w jasny, komunikatywny i poprawny językowo oraz stylistycznie sposób.

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe	Cele szczegółowe	
		Zakres podstawowy	Zakres rozszerzony
I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	1. Czytanie i słuchanie	1. Rozwijanie umiejętności czytania i słuchania całych tekstów z uwzględnieniem ich specyfiki, wpisanej w nie sytuacji komunikacyjnej, prezentowanego stylu i języka wypowiedzi.	Ponadto: 1. Samodzielne poznawanie utworów stanowiących kontekst dla tekstów kultury poznawanych w szkole. 2. Rozwijanie umiejętności twórczego wykorzystania z tekstów krytycznoliterackich. 3. Nabywanie umiejętności krytycznego i interaktywnego czytania tekstów literackich i pozaliterackich powstających w wyniku rozwoju technologii informacyjnej i przekazu medialnego oraz w powiązaniu z wieloma zjawiskami społeczno-politycznymi charakterystycznymi dla współczesnego świata.
	2. Samokształcenie i docieranie do informacji	2. Przygotowanie do samokształcenia polegającego na rozwijaniu umiejętności samodzielnego pozyskiwania potrzebnych informacji zapisanych na różnych nośnikach, udostępnianych także w e-bibliotekach, sporządzania bibliografii i na tej podstawie tworzenia przedmiotowych baz danych.	Ponadto: 4. Kształtowanie samodzielnej postawy czytelniczej przejawiającej się umiejętnością kryterialnego wyboru lektury. 5. Zdobycie podstaw adiustacji tekstu.
	3. Świadomość językowa	3. Poznawanie i rozumienie problemów komunikacji i funkcjonowania kodu językowego. 4. Analiza różnych odmian polszczyzny. 5. Charakteryzowanie zjawiska stylizacji i jej odmian oraz funkcji. 6. Pogłębienie wiedzy z zakresu kultury języka.	Ponadto: 6. Budowanie świadomości językowego obrazu świata. 7. Pogłębienie wiedzy o zróżnicowaniu stylów wypowiedzi we współczesnej polszczyźnie.
II. Analiza i interpretacja tekstów kultury	1. Wstępne rozpoznanie	7. Rozwijanie umiejętności prezentowania własnych przeżyć i przemyśleń w związku z poznawanym dziełem kultury, rozumieniem jego problematyki i usytuowania w tradycji.	
	2. Analiza	8. Rozwijanie umiejętności charakteryzowania poetyki utworu literackiego, sposobów kreowania świata przedstawionego, również w odniesieniu do tendencji twórczych epoki. 9. Rozwijanie umiejętności analizy językowo-stylistycznej tekstu. 10. Rozumienie zjawisk językowych wynikających ze zmian historycznych w dawnych tekstach. 11. Rozwijanie umiejętności analizy porównawczej utworów lub ich fragmentów.	Ponadto: 8. Rozwijanie umiejętności odczytywania sensu utworu w aspekcie poznawczym, estetycznym i etycznym. 9. Rozwijanie umiejętności analizy genologicznej utworu. 10. Rozwijanie umiejętności analizy utworu jako znaku kultury antycznej, judaistycznej, chrześcijańskiej, staropolskiej. 11. Rozwijanie umiejętności pogłębionej analizy stylistycznej utworu prowadzącej do rozpoznania różnych nawiązań do stylu epoki.
	3. Interpretacja	12. Nabywanie umiejętności interpretacji utworu w różnych kontekstach.	Ponadto: 12. Nabywanie umiejętności przeprowadzenia interpretacji

		13. Budowanie świadomości doboru właściwego klucza do interpretacji utworu. 14. Rozwijanie umiejętności sposobów funkcjonowania różnych motywów oraz odczytywania treści alegorycznych i symbolicznych w tekstach kultury.	porównawczej tekstów kultury. 13. Nabywanie umiejętności budowania komentarza wskazującego na wartość estetyczną interpretowanych tekstów.
	4. Wartości i wartościowanie	15. Odczytywanie sensu utworów w wymiarze aksjologicznym. 16. Rozumienie języka jako źródła poznania wartości i narzędzia wartościowania.	Ponadto: 14. Określanie sposobów wyrażania wartościowania w tekstach.
III. Tworzenie wypowiedzi	1. Mówienie i pisanie	17. Rozwijanie umiejętności tworzenia dłuższych tekstów pisanych i mówionych, spójnych znaczeniowo i logicznie, jednoznacznych w formie (rozprawka, recenzja, referat, interpretacja utworu literackiego lub jego fragmentu). 18. Rozwijanie umiejętności tworzenia wypowiedzi argumentacyjnej według podstawowych zasad logiki i retoryki. 19. Rozwijanie umiejętności publicznego wygłoszenia własnego tekstu. 20. Rozwijanie umiejętności sztuki prowadzenia sporów. 21. Rozwijanie umiejętności redakcyjnych. 22. Rozwijanie umiejętności streszczania, parafrazowania, cytowania cudzego tekstu i tworzenia na jego podstawie konspektu.	Ponadto: 15. Rozwijanie umiejętności tworzenia wypowiedzi ze świadomością ich funkcji sprawczej. 16. Rozwijanie umiejętności samooceny własnej kompetencji językowej.
	2. Świadomość językowa	23. Poszerzanie zasobu słownictwa specjalistycznego stosowanego w różnych wypowiedziach.	

Metody sprawdzania osiągnięć

Ocenianie odbywa się za pomocą różnych narzędzi, technik i metod, aby w polu obserwacji znalazły się różne obszary aktywności ucznia, ale też aby dać szansę uczniom o różnych możliwościach i uzdolnieniach (różnych „typach inteligencji”).

Założenia ogólne sprawdzania osiągnięć

1. Uczeń otrzymuje oceny za realizację wymagań edukacyjnych, które zostały określone i podane na początku roku szkolnego.
2. Ocenia się osiągnięcia ucznia – wiedzę, umiejętności i postawy, np. aktywność, kreatywność oraz terminowość, jakość i szybkość realizacji zadań.
3. Stosuje się ogólnie przyjętą skalę ocen od 1 do 6. W ocenach częściowych dopuszcza się stosowanie znaków „+” i „-”, które mają charakter informacyjny dla ucznia i jego opiekunów.
4. W każdym półroczu uczeń może dwa razy zgłosić nieprzygotowanie do zajęć edukacyjnych.
5. Prowadzenie zeszytu przedmiotowego jest obowiązkowe i może być przedmiotem oceniania.
6. Bieżące odpowiedzi ustne obejmują materiał z trzech ostatnich lekcji.
7. Aktywność- oceniana na lekcji, a także oceniana całościowo pod koniec semestru za pomocą jednej oceny.
8. Znakami „+” i „-” nauczyciel może w prowadzonej przez siebie dokumentacji oceniać stopień przygotowania ucznia do zajęć, krótkie wypowiedzi ustne, pracę na lekcji, z których wystawia ocenę za aktywność.
9. Sprawdziany pisemne (mogą być w formie testu) po każdym dziale powinny być zapowiedziane na 7 dni przed ich terminem.
10. Uczeń nieobecny na pracy klasowej, sprawdzianie, teście: w przypadku nieobecności nieusprawiedliwionej ma obowiązek wykazać się znajomością materiału nauczania podlegającego ocenie na pierwszej lekcji po powrocie do szkoły; w przypadku nieobecności usprawiedliwionej – w ciągu 2 tygodni od powrotu do szkoły.
11. Kartkówki obejmują materiał z trzech ostatnich lekcji i mogą być niezapowiedziane.
12. Czas sprawdzania prac pisemnych przez nauczyciela – do 3 tygodni.

Stosowane będą następujące formy oceniania:

- prace klasowe, sprawdziany, testy (różne formy pisemne), pozwalające ocenić stopień przyswojenia wiedzy i zdobycia umiejętności z określonego działu programu nauczania;
- kartkówki – obejmujące ostatnio omawianą tematykę, pozwalające na bieżąco ocenić stopień przyswojenia materiału i umiejętności;
- prace pisemne w różnej formie (wypracowania domowe i klasowe, notatki, krótkie odpowiedzi);
- odpowiedzi ustne (różnego typu, np.: odpowiedź na pytanie nauczyciela, referowanie zagadnień, udział w dyskusji, spontaniczne zabieranie głosu, zbiorowa pogadanka sprawdzająca);
- projekty edukacyjne, referaty i prezentacje – indywidualnie lub w grupie;
- wykonywanie zadań domowych - obowiązkowych i dodatkowych („dla chętnych”);
- obserwacja uczenia się, aktywność i inicjatywa przejawiana na lekcjach (np. w trakcie pracy w grupach zadaniowych lub wykonywania zadań indywidualnych);
- recytacja utworów literackich, udział w szkolnych przedstawieniach teatralnych, różne formy wypowiedzi związane z przekładem intersemiotycznym (np. poezja śpiewana, wykonanie plakatu, nakręcenie fragmentu filmu), udział w konkursach przedmiotowych;
- arkusz próbnej matury – ocena w klasie programowo najwyższej.

Skale stosowane w sprawdzaniu i ocenianiu

Sprawdziany i kartkówki ocenia się przyznając punkty za realizację poszczególnych zadań. Prace klasowe, wypracowania, testy opatrzone są modelem odpowiedzi wraz z punktacją.

Ocenę ustala się według skali:

ocena	minimalny % wykonania zadania
dopuszczający	40
dostateczny	55
dobry	75
bardzo dobry	90
celujący	95

Notatki, projekty edukacyjne, referaty, pisemne prace domowe oceniane są zgodnie z poniższymi kryteriami:

kryterium	dop	dst	db	bdb	cel
argumentacja/ umiejętność wskazania problemu	Uczeń wykazuje zrozumienie tematu, omawia jego część.	Uczeń omawia znaczną część tematu.	Uczeń omawia istotną część tematu.	Uczeń omawia temat wyczerpująco.	Uczeń pogłębia omówienie tematu lub wykracza poza wymagania programowe.
kompozycja	Uczeń podjął próbę porządkowania treści.	Uczeń uporządkował wypowiedź wystarczająco.	Uczeń uporządkował wypowiedź poprawnie, zachował równowagę między poszczególnymi obszarami treści.	Uczeń uporządkował wypowiedź konsekwentnie według określonego kryterium.	Wypowiedź w pełni uporządkowana, harmonijna, proporcjonalna.
sprawność językowa	Tekst komunikatywny, z usterkami językowymi	Tekst komunikatywny, z usterkami językowymi.	Wypowiedź poprawna.	Wypowiedź poprawna.	Styl dojrzały, jednolity; bogate słownictwo; terminologia.

Praca pisemna

ocena	Poziom		
	merytoryczny	strukturalny	językowy(język i styl)
celujący	<ul style="list-style-type: none"> • oryginalne, ciekawe, samodzielne ujęcie tematu • materiał literacki wykracza poza treści programowe • wnikliwa, pogłębiona 	<ul style="list-style-type: none"> • zachowanie konwencji gatunkowej wybranej formy literackiej • oryginalna kompozycja (funkcjonalna wobec tematu) • umiejętne wplatanie 	styl jasny, swobodny, barwny, o cechach indywidualnych <ul style="list-style-type: none"> • duża sprawność językowa • bogate słownictwo • język całkowicie poprawny

	<p>interpretacja utworów literackich i tekstów kultury</p> <ul style="list-style-type: none"> • całościowość poprawności merytorycznej • samodzielność myślenia, poprawność i spójność argumentacji • znajomość różnorodnych kontekstów • widoczna umiejętność świadomego wyboru, selekcjonowania, przetwarzania i syntezy wiedzy • erudycyjność wywodu 	<p>cytatów</p> <ul style="list-style-type: none"> • praca napisana estetycznie, czytelnie • akapity funkcjonalne wobec kompozycji 	<ul style="list-style-type: none"> • sprawne, funkcjonalne posługiwanie się interpunkcją
bardzo dobry	<ul style="list-style-type: none"> • trafne, oryginalne ujęcie tematu • materiał literacki dobrany trafnie, celowo, zinterpretowany w pogłębiony sposób • całkowita poprawność merytoryczna • wykazanie się znajomością kontekstów kulturowych i filozoficznych, umiejętność wykorzystania ich w interpretacji utworów • samodzielność dojrzałość sądów • posługiwanie się terminologią • dokonywanie zestawień i porównań, syntezy wiadomości, wyciąganie wniosków 	<ul style="list-style-type: none"> • przemyślana, oryginalna kompozycja • forma pracy celowo dobrana do tematu (funkcjonalna wobec tematu) • spójność logicznego wywodu • przejrzystość dowodzenia • umiejętność wykorzystywania cytatów • praca napisana estetycznie, czytelnie • akapity, funkcjonalne wobec kompozycji 	<ul style="list-style-type: none"> • styl jasny, swobodny, funkcjonalny wobec wybranej formy pracy • duża sprawność językowa • bogate, zróżnicowane słownictwo • poprawna, urozmaicona składnia • praca poprawna pod względem językowym (dopuszczalne niewielkie, sporadyczne usterki)
dobry	<ul style="list-style-type: none"> • temat w pełni zrealizowany • właściwy dobór materiału literackiego i kulturowego opatrzonego właściwym komentarzem • praca w pełni poprawna merytorycznie • sady sformułowane z odwołaniem się do tekstów • widoczna umiejętność interpretowania utworów literackich i innych tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> • widoczny zamysł kompozycyjny (przemyślana kompozycja) • właściwe proporcje między poszczególnymi częściami pracy • zachowanie ciągłości i przejrzystości logicznego wywodu • wplatanie cytatów 	<ul style="list-style-type: none"> • styl poprawny, widoczna sprawność stylistyczno-językowa • styl adekwatny do zamierzonej formy pracy • widoczna umiejętność posługiwania się oficjalną odmianą polszczyzny • dość zróżnicowane słownictwo • umiejętność posługiwania się zróżnicowanymi strukturami składniowymi z na ogół właściwie stosowaną

	<ul style="list-style-type: none"> • ujęcie tematu poprawne, zachowanie spójności logicznego wywodu • samodzielność wyciągania wniosków, obecne w pracy sądy oceniające i wartościujące uzasadniane na podstawie materiału literackiego 		<p>interpunkcją</p> <ul style="list-style-type: none"> • dopuszczalne nieliczne błędy frazeologiczne i składniowe, ortograficzne i interpunkcyjne
dostateczny	<ul style="list-style-type: none"> • praca zgodna z tematem, choć niepełna, uboga, bez pogłębienia • poprawne, choć schematyczne ujęcie tematu • prawidłowy dobór materiału literackiego opatrzonego właściwym komentarzem(dopuszczalne drobne błędy rzeczowe i uproszczenia) • komentarz zawiera elementy interpretacji (a nie tylko streszczanie), obecne wartościowanie i sądy własne (choćby w minimalnym stopniu) • odwoływanie się do omawianych tekstów przy formułowaniu sądów • wyciąganie wniosków 	<ul style="list-style-type: none"> • praca formalnie trójdzielna • kompozycja zaznaczona graficznie(akapity) • dający się odczytać zamysł kompozycyjny • dopuszczalne błędy kompozycji, np.: zachwianie proporcji kompozycyjnych, zakłócenia spójności przy ogólnym zachowaniu myśli przewodniej 	<ul style="list-style-type: none"> • styl na ogół poprawny, dopuszczalne błędy (np. powtarzanie podobnych wyrazów) • niezbyt bogate słownictwo • dopuszczalne błędy językowe: składniowe, frazeologiczne, ortograficzne i interpunkcyjne
dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> • praca w większej części zgodna z tematem(realizuje temat, choć w niepełny sposób) • dobór materiału literackiego (i kulturowego) w większości zgodny z tematem • właściwy dobór materiału literackiego, choć dopuszczalny ubogi, niepełny komentarz • komentarz w większości poprawny merytorycznie, dopuszczalne drobne błędy rzeczowe • ujęcie tematu na ogół poprawne • sądy odtwórcze, stereotypowe, ale 	<ul style="list-style-type: none"> • praca zrozumiała pod względem logicznym i kompozycyjnym, zamysł autora w miarę czytelny, choć momentami niespójny • dopuszczalne błędy kompozycyjne(np. brak wstępu lub zakończenia, zakłócone proporcje między elementami pracy, brak zachowania logicznej spójności wywodu) 	<ul style="list-style-type: none"> • praca napisana w sposób komunikatywny pod względem stylistycznym i językowym • dopuszcza się błędy stylistyczne, ubogie słownictwo • dopuszczalne błędy językowe(składniowe, frazeologiczne, gramatyczne i leksykalne, a także błędy zapisu: ortograficzne i interpunkcyjne) w stopniu niezakłócającym komunikatywność tekstu

	odnoszone do utworów literackich(i innych dzieł)	
--	---	--

*Dyslektycy- dopuszczalna większa ilość błędów w zapisie.

Warunki formalne:						
Brak błędu kardynalnego		Odwołanie do lektury obowiązkowej	Związek wypracowania z problemem	Wypracowanie ma elementy wypowiedzi argumentacyjnej	0/1	
Kompetencje literackie i kulturowe:			Kompozycja wypowiedzi:		Zakres i poprawność środków jęz.:	
Dwa utwory wykorzystane funkcjonalnie.	Argumentacja: bogata, erudycja	16	Struktura wypowiedzi		7	
	trafna	15	Treści uporządkowane problemowo. Trójdzielna kompozycja, struktura akapitów.	3	Stopień zróżnicowania składni (zdania różnego typu), bogactwo frazeologii, precyzja słownictwa; liczba błędów językowych.	
	zadawalająca	14		2		
	powierzchnowa	13		1		
Jeden – funkcjonalnie, drugi - częściowo	bogata	12	0	3		
	trafna	11	Spójność wypowiedzi		2	
	zadawalająca	10	Wypowiedź spójna, logiczna, uporządkowana.	3	1	
powierzchnowa	9	2		0		
Oba - częściowo	trafna	8		1	Ortografia:	
	zadawalająca	7	0	0-1 błąd	2	
	powierzchnowa	6	Styl wypowiedzi		2-3	
	Nie wykorzystano kontekstów.	5	Stosowny, adekwatny do sytuacji komunikacyjnej.		1	
Tylko jeden częściowo lub w pełni.	trafna	4	0	4 i więcej	0	
	zadawalająca	3	Interpunkcja:			
	powierzchnowa	2	Do 4 błędów			2
	Nie wykorzystano kontekstów.	1	5-8			1
			9 i więcej			0

pkt / 35	celujący	33 - 35
	Bardzo dobry	30 – 32
	dobry	26 – 29
	dostateczny	19 – 25
	dopuszczający	14 - 18
	niedostateczny	0 - 13

Szczegółowe kryteria oceniania dłuższej wypowiedzi ustnej, omówienie wskazanego tematu, zagadnienia itp.:

Ocena	Poziom strukturalny		
	merytoryczny	strukturalny	język
celujący	<ul style="list-style-type: none"> jak na ocenę bdb oraz: – dążenie do erudycyjności wypowiedzi wyjście poza treści programowe 	<ul style="list-style-type: none"> jak na ocenę bdb oraz: – cytowanie, przytaczanie, powoływanie się na sądy i opinie autorytetów 	jak na ocenę bdb
bardzo dobry	<ul style="list-style-type: none"> zagadnienie omówione w sposób pełny, pogłębiony, uczeń zna, dobrze rozumie i obszernie przedstawia materiał (fakty, pojęcia, utwory, zagadnienia...) w ścisłym związku z tematem wykorzystanie kontekstów 	<ul style="list-style-type: none"> przemyślana, kompozycja wypowiedzi wyraźnie zaznaczony punkt wyjścia i rozwijanie myśli w logiczny, konsekwentny sposób przejrzystość i czytelność wywodu zamknięcie wypowiedzi wnioskami 	<ul style="list-style-type: none"> uczeń przestrzega zasad poprawności języka mówionego w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii i składni przestrzega zasad etykiety językowej posługuje się bogatym słownictwem, stosuje terminologię właściwą dla omawianego

	<p>samodzielne kojarzenie faktów i informacji,</p> <ul style="list-style-type: none"> wyciąganie wniosków ocenie, wartościowanie poprawnie budowane argumenty odnoszone do omawianych tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> próby nadania wypowiedzi oryginalnej formy funkcjonalnej wobec tematu 	zagadnienia
dobry	<ul style="list-style-type: none"> temat omówiony w sposób wyczerpujący, wykorzystane ważne wiadomości przedstawianie tekstów w sposób problemowy materiał rzeczowy dobierany trafnie, interpretowany i komentowany prawidłowo uzasadnianie sądów i stwierdzeń na podstawie utworów literackich i innych tekstów kultury prezentowane zagadnienia (fakty, teksty, postacie...) mają ścisły związek z tematem w wypowiedzi pojawiają się poprawnie zbudowane argumenty 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiedź zorganizowana, z wyraźnie zaznaczonym wstępem (punktem wyjścia, tezą itp.) i uporządkowanym rozwinięciem widoczne dążenie do porządkowania i scalania informacji 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiedź w miarę płynna, komunikatywna, styl poprawny, zgodny z sytuacją komunikacyjną język na ogół zgodny z normą polszczyzny mówionej (na ogół poprawny w zakresie wymowy, fleksji, leksyki, frazeologii) zróżnicowane słownictwo, stosowanie terminologii związanej z zagadnieniem uczeń stara się przestrzegać etykiety językowej i stosuje środki językowe typowe dla określonej formy wypowiedzi ustnej (np. przemawianie, przekonywanie, zwracanie się do rozmówcy...) stosowanie środków językowych podkreślających własne sądy i opinie, przytaczanie sądów cudzych, cytowanie itp.
dostateczny	<ul style="list-style-type: none"> uczeń w większości zna, rozumie i przedstawia informacje związane z tematem prawidłowo lokalizuje utwory i postacie wyjaśnia terminy i pojęcia w sposób odtwórczy, lecz własnymi słowami podjęmuje próbę interpretowania omawianych tekstów kultury 	<ul style="list-style-type: none"> wypowiedź krótka, ale zawierająca kluczowe dla zagadnienia informacje wypowiedź na ogół uporządkowana uczeń stara się zachować logiczną kolejność przedstawiania wiadomości 	<ul style="list-style-type: none"> styl na ogół poprawny, adekwatny do sytuacji komunikacyjnej; dopuszczalne błędy niezbyt bogate, ale wystarczające słownictwo dopuszczalne błędy językowe: składniowe, frazeologiczne posługiwanie się terminologią niezbędną

	<ul style="list-style-type: none"> • stara się uzasadnić własne sądy i opinie • stwierdzenia odnosi do konkretnych utworów • popełnia drobne błędy rzeczowe, odchodzi od tematu 		do omówienia tematu
dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> • uczeń przedstawia podstawowe informacje (zagadnienia, utwory, postaci, terminy) • wyjaśnia pojęcia w sposób odtwórczy i niepełny • potrafi przedstawić temat przynajmniej w 50 procentach • dopuszczalne błędy rzeczowe i odchodzenie od tematu 	<ul style="list-style-type: none"> • wypowiedź krótka, fragmentaryczna • uczeń przedstawia fakty, postaci, teksty itp. w dowolnej, często przypadkowej kolejności, jednak w sposób niezakłócający zrozumiałości wypowiedzi 	<ul style="list-style-type: none"> • uczeń stara się mówić polszczyzną oficjalną, • stara się zachować styl adekwatny do sytuacji komunikacyjnej • dopuszczalne błędy językowe w stopniu niezakłócającym komunikatywności wypowiedzi • słownictwo ubogie

Odpowiedzi ustne oceniane są zgodnie z poniższymi kryteriami:

Kryterium	dop	dst	db	bdb	cel
Argumentacja	Uczeń wykazuje zrozumienie zagadnienia, omawia jego część.	Uczeń omawia znaczną część zagadnienia.	Uczeń omawia istotną część zagadnienia.	Uczeń omawia zagadnienie wyczerpująco.	Uczeń pogłębia omówienie zagadnienia lub wykracza poza wymagania programowe.
Kompozycja	Uczeń podjął próbę uporządkowania treści.	Uczeń uporządkował wypowiedź wystarczająco.	Uczeń uporządkował wypowiedź poprawnie.	Uczeń uporządkował wypowiedź konsekwentnie według określonego kryterium .	Wypowiedź w pełni uporządkowana, harmonijna, proporcjonalna.
Sprawność językowa	Wypowiedź komunikatywna z usterekami językowymi.	Wypowiedź komunikatywna z usterekami językowymi.	Wypowiedź poprawna.	Wypowiedź poprawna.	Styl dojrzały, jednolity; bogate słownictwo; terminologia.

Praca w grupie – ocenie podlegają:

- organizacja pracy w grupie
- komunikacja w grupie
- aktywność, wkład pracy własnej
- współdziałanie
- prezentowanie rezultatów pracy grupy
- czas wykonania
- terminowość realizacji

Recytacja utworów literackich, udział w szkolnych przedstawieniach teatralnych, różne formy wypowiedzi związane z przekładem intersemiotycznym (np. poezja śpiewana, wykonanie plakatu, nakręcenie fragmentu filmu), udział w konkursach przedmiotowych premiowane są oceną celującą.

Dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom

1. Nauczyciel, na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, dostosowuje wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom.
2. Uczeń ma prawo do wydłużenia limitu czasu na wykonanie poszczególnych zadań – zgodnie z zaleceniami zawartymi w opinii poradni.
3. W pracach ucznia ze stwierdzoną dysleksją rozwojową nie poddaje się ocenie ortografii i interpunkcji.
4. Uczeń ze stwierdzoną dysgrafią i dysortografią ma prawo do oceniania na jednakowych prawach brudnopisu i czystopisu. Uczniowi z wymienionymi trudnościami nie obniża się ocen z prac pisemnych za niski poziom graficzny pisma.
5. Jeśli nauczyciel nie jest w stanie odczytać pracy ucznia, powinien to zrobić uczeń w jego obecności, wyjaśniając wszystkie wątpliwości ortograficzne.
6. Uczeń prowadzi dokumentację pracy samokształceniowej w formie zeszytu lub teczki.
7. Formy możliwych dostosowań, w zależności od indywidualnych potrzeb ucznia:
 - niewymaganie głośnego czytania przy zaburzonej technice czytania,
 - więcej czasu na czytanie tekstów(poleceń, instrukcji), dodatkowe wyjaśnienia,
 - dzielenie materiału na mniejsze partie,
 - wydłużenie czasu na odpowiedź,
 - formułowanie precyzyjnych, jasnych poleceń,
 - zapowiadanie odpowiedzi z wyprzedzeniem,
 - uwzględnienie zaburzonej grafomotoryki przy ocenie prac pisemnych,
 - zróżnicowanie zadań zadawanych do domu, poleceń w czasie lekcji,
 - dostosowanie kryteriów oceniania prac pisemnych dla uczniów ze specyficznymi trudnościami w czytaniu i pisaniu.

Nauka zdalna

1. Uczniowie podlegają tym samym kryteriom jak w czasie nauczania stacjonarnego.
2. Uczeń przysyła do nauczyciela zadane prace na wskazany nośnik w wyznaczonym terminie(w aplikacji TEAMS, e-dziennik Vulkan, aktywnie i systematycznie uczestniczy w zajęciach online.
3. System oceniania jest jawny, dostępny dla rodziców i uczniów.
4. Uczeń wykazuje aktywność w różnych obszarach:
 - ze względu na organizację pracy- praca samodzielna i w grupie, praca online,
 - ze względu na rodzaj wykonywanej pracy-prace pisemne, wypowiedzi ustne(również przez wskazane przez nauczyciela komunikatory
 - ze względu na rodzaj zadań- typowe ćwiczenia, zadania, zadania problemowe, ćwiczenia i zadania trudne

Zasady oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów

Oceny cząstkowe mają różną wagę – ocenę śródroczną, roczną i końcową wystawia się z ocen cząstkowych, przy czym decydujący wpływ mają oceny z prac klasowych, sprawdzianów i testów.

Sposoby gromadzenia informacji o osiągnięciach i postępach uczniów

Nauczyciel na bieżąco odnotowuje w dzienniku lekcyjnym poszczególne oceny uzyskane przez uczniów. Nauczyciel gromadzi pisemne prace uczniów, które na wniosek ucznia lub jego rodziców (prawnych opiekunów) udostępnia uczniowi lub jego rodzicom.

Sposoby informowania uczniów i rodziców (opiekunów prawnych) o osiągnięciach, postępach, zagrożeniach

Oceny są jawne dla uczniów i ich rodziców. Uczeń na bieżąco jest informowany o uzyskanych ocenach.

1. Informowanie uczniów:
 - jawne ocenianie z uzasadnieniem oceny, potwierdzone wpisem do dokumentów szkolnych
 - ustna opinia – wskazanie słabych i mocnych stron
 - ocena na pracy pisemnej, która jest udostępniana do wglądu na wniosek ucznia lub rodziców (opiekunów).
2. Informowanie rodziców:
 - kontakty indywidualne
 - wywiadówki

Terminy informowania uczniów i rodziców o przewidywanych ocenach śródrocznych i końcoworocznych zapisane są w WSO.

Zasady poprawiania niekorzystnych ocen cząstkowych

- Jeżeli uczeń otrzyma cząstkową ocenę niedostateczną lub inną, lecz niesatysfakcjonującą go, to w uzasadnionych przypadkach (np. długotrwała choroba) uzgadnia z nauczycielem przedmiotu możliwość poprawy.
- W przypadku otrzymania z pracy klasowej (sprawdzianu, testu) oceny niedostatecznej, uczeń ma prawo do jednorazowej jej poprawy, przy czym w dzienniku zachowane są dwie oceny.
- Uczeń może poprawić ocenę niedostateczną pracy klasowej w terminie uzgodnionym z nauczycielem - w ciągu 2 tygodni od daty jej otrzymania.
- Poprawa nie dotyczy stopni oraz kartkówek.

Zasady poprawiania niekorzystnych wyników klasyfikacji rocznej

Ustalone przez nauczycieli roczne oceny klasyfikacyjne z zajęć edukacyjnych mogą zostać zmienione w wyniku:

- a) sprawdzianu wiadomości i umiejętności, do którego przystępuje uczeń, jeżeli roczna ocena klasyfikacyjna z zajęć edukacyjnych została ustalona niezgodnie z przepisami prawa dotyczącymi trybu ustalania tej oceny,
- b) sprawdzianu wiadomości i umiejętności, do którego przystępuje uczeń wnoszący o podwyższenie przewidywanej oceny, jeżeli ocena przewidywana nie satysfakcjonuje go,
- c) egzaminu klasyfikacyjnego,
- d) egzaminu poprawkowego.

Szczegółowe warunki i tryb przystępowania do sprawdzianów, egzaminu klasyfikacyjnego i egzaminu poprawkowego określa Statut Zespołu Szkół Ekonomicznych im. ks. Janusza St. Pasierba w Tczewie.

Zasady i kryteria oceniania obowiązujące na sprawdzianach wiadomości i umiejętności, egzaminie klasyfikacyjnym i egzaminie poprawkowym, przeprowadzanych w celu ustalenia rocznej oceny klasyfikacyjnej

Zdający otrzymuje zakres materiału obowiązujący na sprawdzian (egzamin klasyfikacyjny, poprawkowy), obejmujący wymagania edukacyjne na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym z całości danego poziomu edukacyjnego.

Sprawdzian (egzamin klasyfikacyjny, poprawkowy) składa się z dwóch części:

1. pisemnej, trwającej 90 minut,
2. ustnej, trwającej 20 minut.

Część pisemna obejmuje tworzenie tekstu argumentacyjnego o objętości min. 300 słów na wybrany przez ucznia (spośród przygotowanych) temat.

Uczeń może uzyskać 30 punktów:

ocena	Poziom		
	merytoryczny	strukturalny	językowy(język i styl)
<p>celujący</p> <p><u>30 punktów</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • oryginalne, ciekawe, samodzielne ujęcie tematu • materiał literacki wykracza poza treści programowe • wnikliwa, pogłębiona interpretacja utworów literackich i tekstów kultury • cał okowita poprawność merytoryczna • samodzielność myślenia, poprawność i spójność argumentacji • znajomość różnorodnych kontekstów • widoczna umiejętność świadomego wyboru, 	<ul style="list-style-type: none"> • zachowanie konwencji gatunkowej wybranej formy literackiej • oryginalna kompozycja (funkcjonalna wobec tematu) • umiejętne wplatanie cytatów • praca napisana estetycznie, czytelne akapity funkcjonalne wobec kompozycji <p><u>7 punktów</u></p>	<p>styl jasny, swobodny, barwny, o cechach indywidualnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • duża sprawność językowa • bogate słownictwo • język całkowicie poprawny • sprawne, funkcjonalne posługiwanie się interpunkcją <p><u>8 punktów</u></p>

	<p>selekcjonowania, przetwarzania i syntezy wiedzy</p> <ul style="list-style-type: none"> • erudycyjność wywodu <p><u>15 punktów</u></p>		
<p>bardzo dobry</p> <p><u>25 punktów</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • trafne, oryginalne ujęcie tematu • materiał literacki dobrany trafnie, celowo, zinterpretowany w pogłębiony sposób • całkowita poprawność merytoryczna • wykazanie się znajomością kontekstów kulturowych i filozoficznych, umiejętność wykorzystania ich w interpretacji utworów • samodzielność dojrzałość sądów • posługiwanie się terminologią • dokonywanie zestawień i porównań, syntezy wiadomości, wyciąganie wniosków <p><u>13 punktów</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • przemyślana, oryginalna kompozycja • forma pracy celowo dobrana do tematu (funkcjonalna wobec tematu) • spójność logicznego wywodu • przejrzystość dowodzenia • umiejętność wykorzystywania cytatów • praca napisana estetycznie, czytelne akapity, funkcjonalne wobec kompozycji <p><u>5 punktów</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • styl jasny, swobodny, funkcjonalny wobec wybranej formy pracy • duża sprawność językowa • bogate, zróżnicowane słownictwo • poprawna, urozmaicona składnia • praca poprawna pod względem językowym (dopuszczalne niewielkie, sporadyczne usterki) <p><u>7 punktów</u></p>
<p>dobry</p> <p><u>20 punktów</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • temat w pełni zrealizowany • właściwy dobór materiału literackiego i kulturowego opatrzonego właściwym komentarzem • praca w pełni poprawna merytorycznie • sady sformułowane z odwołaniem się do tekstów • widoczna umiejętność interpretowania utworów literackich i innych tekstów kultury • ujęcie tematu poprawne, zachowanie spójności logicznego wywodu • samodzielność wyciągania wniosków, obecne w pracy sądy oceniające i wartościujące uzasadniane na podstawie materiału literackiego <p><u>10 punktów</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • widoczny zamysł kompozycyjny (przemyślana kompozycja) • właściwe proporcje między poszczególnymi częściami pracy • zachowanie ciągłości i przejrzystości logicznego wywodu • wplatanie cytatów <p><u>4 punkty</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • styl poprawny, widoczna sprawność stylistyczno-językowa • styl adekwatny do zamierzonej formy pracy • widoczna umiejętność posługiwania się oficjalną odmianą polszczyzny • dość zróżnicowane słownictwo • umiejętność posługiwania się zróżnicowanymi strukturami składniowymi z na ogół właściwie stosowaną interpunkcją • dopuszczalne nieliczne błędy frazeologiczne i składniowe, ortograficzne i interpunkcyjne <p><u>6 punktów</u></p>

<p>dostateczny</p> <p><u>15 punktów</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • praca zgodna z tematem, choć niepełna, uboga, bez pogłębienia • poprawne, choć schematyczne ujęcie tematu • prawidłowy dobór materiału literackiego opatrzonego właściwym komentarzem(dopuszczalne drobne błędy rzeczowe i uproszczenia) • komentarz zawiera elementy interpretacji (a nie tylko streszczenie), obecne wartościowanie i sądy własne (choćby w minimalnym stopniu) • odwoływanie się do omawianych tekstów przy formułowaniu sądów • wyciąganie wniosków <p><u>8 punktów</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • praca formalnie trójdzielna • kompozycja zaznaczona graficznie(akapity) • dający się odczytać zamysł kompozycyjny • dopuszczalne błędy kompozycji, np.: zachwianie proporcji kompozycyjnych, zakłócenia spójności przy ogólnym zachowaniu myśli przewodniej <p><u>3 punkty</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • styl na ogół poprawny, dopuszczalne błędy (np. powtarzanie podobnych wyrazów) • niezbyt bogate słownictwo • dopuszczalne błędy językowe: składniowe, frazeologiczne, ortograficzne i interpunkcyjne <p><u>4 punkty</u></p>
<p>dopuszczający</p> <p><u>10 punktów</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • praca w większej części zgodna z tematem(realizuje temat, choć w niepełny sposób) • dobór materiału literackiego (i kulturowego) w większości zgodny z tematem • właściwy dobór materiału literackiego, choć dopuszczalny ubogi, niepełny komentarz • komentarz w większości poprawny merytorycznie, dopuszczalne drobne błędy rzeczowe • ujęcie tematu na ogół poprawne • sądy odtwórcze, stereotypowe, ale odnoszone do utworów literackich(i innych dzieł) <p><u>5 punktów</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • praca zrozumiała pod względem logicznym i kompozycyjnym, zamysł autora w miarę czytelny, choć momentami niespójny • dopuszczalne błędy kompozycyjne(np. brak wstępu lub zakończenia, zakłócone proporcje między elementami pracy, brak zachowania logicznej spójności wywodu) <p><u>2 punkty</u></p>	<ul style="list-style-type: none"> • praca napisana w sposób komunikatywny pod względem stylistycznym i językowym • dopuszcza się błędy stylistyczne, ubogie słownictwo • dopuszczalne błędy językowe(składniowe, frazeologiczne, gramatyczne i leksykalne, a także błędy zapisu: ortograficzne i interpunkcyjne) w stopniu niezakłócającym komunikatywność tekstu <p><u>3 punkty</u></p>

Nauczyciel przygotowujący zestawy zadań, na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, dostosowuje wymagania edukacyjne do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia, u którego stwierdzono zaburzenia i odchylenia rozwojowe lub specyficzne trudności w uczeniu się, uniemożliwiające sprostanie tym wymaganiom. Uczniom ze stwierdzonymi zaburzeniami dysortograficznymi lub innymi tego typu obniżamy wymagania w zakresie zapisu stosownie do przedstawionej opinii lub orzeczenia .

Część ustna obejmuje odpowiedź na pięć pytań wylosowanych przez zdającego spośród przygotowanych zestawów, obejmujących wymagania edukacyjne na poziomie podstawowym i ponadpodstawowym z całości danego poziomu edukacyjnego. Za odpowiedź na każde pytanie zdający może uzyskać 6 punktów – łącznie w tej części egzaminu: 30 punktów.

Kryteria oceny odpowiedzi ustnej:

0 pkt

- uczeń nie zna tekstów literackich; informacje, które przytacza, nie wystarczają do omówienia tematu,
- próba wnioskowania, uogólniania i porządkowania informacji nie została podjęta albo wszystkie sądy są błędne,
- chaotyczna kompozycja wypowiedzi, wypowiedź niekomunikatywna.

2 pkt

- wypowiedź ogólnikowa, ale z błędami rzeczowymi w przytaczaniu treści lektur,
- informacje skąpe,
- podjęta została częściowo udana próba wnioskowania,
- język i styl wypowiedzi mało poprawne, ale komunikatywne,
- podjęta została próba uporządkowania wypowiedzi.

4 pkt

- wypowiedź ogólnikowa, ale pozbawiona błędów rzeczowych w przytaczaniu treści lektur; świadcząca, że uczeń czytał teksty,
- informacje skąpe, ale wystarczają do omówienia tematu w stopniu podstawowym,
- wnioski i sądy ogólnikowe,
- język i styl wypowiedzi poprawne,
- kompozycja przejrzysta.

6 pkt

- znajomość tekstów pozwala na właściwą ich interpretację,
- dobór informacji skromny, ale trafny, prowadzący do trafnych sądów i uogólnień,
- temat omówiony w znacznej części, poprawne posługiwanie się podstawowymi terminami literackimi,
- wypowiedź uporządkowana, komunikatywna, jednolita stylistycznie, na ogół poprawna w warstwie językowej.

Ocenę końcową ustala się według skali:

ocena	Minimalny % uzyskanych punktów	Przedziały punktowe
niedostateczny	0 - 39	0 - 23
dopuszczający	40	24 - 32
dostateczny	55	33 - 44
dobry	75	45 - 53
bardzo dobry	90	54 – 59
celujący	95	57 – 60

Sposoby ewaluacji przedmiotowego systemu oceniania

Przedmiotowy system oceniania jest dokumentem przyjętym przez zespół polonistów. Podlega ewaluacji na podstawie analizy pracy i wyników nauczania (analiza wyników pomiaru dydaktycznego, podstawy programowej, standardów egzaminacyjnych), która jest przeprowadzana na przełomie sierpnia i września każdego roku.

